

dat de Roomsch-Katholieke Kamerclub, en wel in den namiddag van Zaterdag 21 December 1907, daarover bijeen is geweest en toen heeft besloten tegen te stemmen.

Bij de leden, die aanvankelijk vóór wilden stemmen, heeft niet de doorslag gegeven de inkrimping van het blijvend gedeelte, maar de wijze, waarop de Minister zijne begrooting verdedigde en die den indruk maakte van onvastheid. Hij verklaarde o.a. het blijvend gedeelte aan de orde te zullen stellen en door een ontwerp tot wijziging der begrooting en door een ontwerp tot wijziging der militiewet; dan kon de Kamer kiezen.

Terwijl ik de verwerping dus niet verwachtte en niet kon verwachten; terwijl van den anderen kant tegenstemmen voor ons plicht scheen en geheel in de vroeger gevolgde gedragslijn der anti-revolutionaire partij lag; terwijl ik niet door overleg met de andere partijen der rechterzijde het verkrijgen van een resultaat had voorbereid, en slechts mijn protest had ingediend, zonder verwachtingen aangaande den afloop te koesteren en te kunnen koesteren; terwijl ik voorts Vrijdag 20 December tot laat in den avond in beslag genomen werd door het debat, was er in deze zaak geen politiek moment, dat dringen moest tot overleg met Dr. Kuyper als extra-parlementair leider der partij. Het verzet tegen de verzwakking der defensie lag in de lijn; het tegenstemmen door de anti-revolutionaire leden sprak eigenlijk van zelf en kon niemand bevreemden of verrassen; de verrassing lag in de verwerping, waardoor eerst het politiek moment ontstond.

Natuurlijk kan, wie deze tweedaagsche parlementaire episode niet heeft medegemaakt, en het verrassende van den afloop niet heeft ervaren zooals wij dit ervaren hebben, meenen, dat ik toch wel had moeten berekenen dat de begrooting *kon* verworpen worden en het Kabinet dan zijn ontslag *kon* aanbieden, en dat ik dus en met den extra-parlementairen leider der anti-revolutionaire partij en met de parlementaire leiders der andere rechtsche partijen omtrent die gebeurlijkheden en wat ons dan te doen stond in overleg had moeten treden; maar dan juist ware onze handeling een daad geweest van algemeene partij-politiek, en niet, wat ze nu was, een eenvoudig verzet